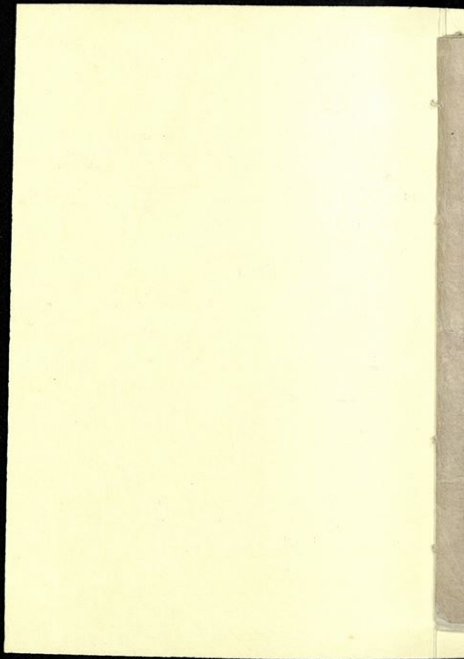

29925

8. br.

29925 # B 9

S M R T
SMAIL-AGE ČENGIČA.

Ro
knu Mažuraniču
slovenil
ez Bilc.

Natisnil J. Blaznik v Ljubljani.

1870.

SMRT
SMAIL-AGE ČENGIČA.

Po
Ivanu Mažuraniću

poslovenil

Janez Bile.

V Ljubljani.

Natisnil Jožef Blaznik.

1870.

030009055

Založil Janez Murnik.

PREDGOVOR.

Preteklo je že mnogo let, kar je bilo po „Glasniku“ naznanjeno, da pride v „Cvetju iz domačih in tujih logov“ na svitlo moja prestava prekrasne Mažuraničeve pesmi „Smrt Smail-Age Čengića“. Al razne okolščine bile so krive, da ni takrat pesem tiskana bila. Popravlil in opilil sem jo še sèm ter tjà, in jo tukaj slovenskemu svetu izročam, da se napaja krasote narodne in zares veličastne poezije.

Slovenci! sprejmite jo blagovoljno! Tuje, Slovencem nerazumljive besede sem pod vrsticami z domačimi pojasnil. Ker sem povsod na tanko originalu sledil, in ker so v njem nekatere vrstice nekako nerazumljive, so one tudi v prestavi nekako temne; dajo se različno tolmačiti. Očitalo se

mi bo morebiti, da sem preveč elizij v vrsticah napravil, ali velikokrat se jih ni bilo moč ogniti; posebno pri pridevnikih sem rajši samoglasnice izpuščal, kakor skrajšane, našemu narečju nekako tuje sklone rabil.

To opaziti se mi je potrebno zdelo.

Pisatelj.

I.

Agovanje.

Hlapce kliče Smail - aga,
 V sredi Stolca, kule *) svoje,
 V hercegovski pokrajini:

„Sem stopite hlapci moji,
 Pripeljite mi gorjance,
 Ktere vjel sem na Morači,
 Na Morači vodi hladnej.
 Pa Duraka ž njimi starca,
 Ker mi svet'val je plašljivec,
 Da pustim jih naj v domovje,
 Ker so djali je, hudi Vlahi,
 In za vlaške glave bodo
 Maščevali se nad mojo:
 Ko da črni volk se trese
 Pred planinsko lačno miško.“

Hitro hlapci na povelje
 Pripeljali so jetnike.
 Žulijo jim noge sponi,
 Roke ostri pa grebeni.

*) kula = turski gradič.

Ko jih vidi silni aga,
 Brž pripreže gojne vole
 In krvnike ljute rise,
 Turške dare jim daruje:
 Vsakemu da možu oster kolec,
 Temu kolec, unemu konopec,
 Temu ostro je namenil sabljo.
 „Oj, kristijani, pojdite po dare,
 Ktere Turek sem pripravil,
 Vam in brdom vašim kamenitim,
 Kakor vam tako tud vašim brdom.“

Turčin reče, al za sveto
 Kristusovo vero umreti
 Težko ni mu, ki se za-njo bije.
 Kol se krene zdaj nekolkrat,
 Ostra sablja pa zažvižga,
 Zavrtijo vislice se tanke,
 Črnogorci mladi ne zacvile,
 Ni cviljenja ni z zobmi škripanja.
 Po poljani črna kri se vlije,
 Ni cviljenja ni z zobmi škripanja.
 Napolnilo polje se s telesi,
 Ni cviljenja ni z zobmi škripanja.
 Ampak ta pomoč le božjo kliče,
 Uni lepo Jezusovo imé;

Ter se lahko od solnca so ločili
Bojevalci vajeni umirat'.

Kakor reka kri po polji teče;
Turci — križem roke — z'jajo.

Kdor je mlaji muke gleda
Rad na lipovem kristijanu;
Kdor je starji, tiste muke
Sam na sebi z vlaške roke
Že naprej od straha čuti.

Ljuti aga temno gleda,
Kjer se s silo čudit mora
Silen ors'lan *) gorskej miški.

Ak junak si, maševat' ne moreš
Na junaku se, dok ne trepeče.
Vmoril Turčin toliko junakov,
Vmoril, — srca ne iskali —
Ki brez straha vsi so pred njim pali.

Boj se njega, ki je vaje
Vmirati brez silne tuge.

To krepost je videl aga,
V dnu srca ga je zazebló,
Kakor bi ga zbole v dušo
Z mrzlo ostjo ostro šilo.

---

*) Ors'lan = oroslan.

Mar od tuge za junaci,
 Ki zastonj jih je pogubil?
 Turčin tuge za kristjana nima.
 Mar za to, ker se bojí za glavo?
 Sam tají to sebi silni aga.
 Al ne vidiš, kak se trudi
 Mraz odgnati junak hudi,
 Ki mu s tiste pikce male
 Po telesu mrzle valja vale?

Glava, glej, se proti nebu
 Hrabro dviga in oholo;
 Gledaj čelo jasno in oko,
 Kak sveti pod njim se bistro;
 Glej kak svojo moč poznavši
 Ravno dviže se podoba;
 Pa povej mi, al trepeta
 Tukaj je najmanjši senca?

Le poslušaj, kaj junak zdaj pravi,
 Kak strašljivec ostro kara:
 „Pej, ti Durak starec stari
 Kod češ? kam li zdajci hočeš?
 Zdaj ko strl sem gorske miši?
 Ali v goro? Hribovci so tamkej.
 Al na ravno? Prišli bodo tjekaj.
 Al živeti hčeš, glavó da zgubiš?

Bežat je najbolje pod oblake.
 Miška grize, pa po zemlji lazi;
 Siv le orel pod nebó se dviga.
 Na vešala ga popnite tanka,
 Znade naj, kaj strah pomaga.
 Ak še Turčina dobite,
 Da boji se Vlaha, pod oblake
 Neba bodem ga obesil,
 Plen naj tamkaj vranskemu bo vranu.“

Sužni hlapci vsi molčijo,
 Grabijo svoj plen molčeči.
 „Aman, Aman“! *) stavec stoče,
 In zastonj mu sin Novica
 „Aman, Aman!“ milo joče. —

Stoji aga gorsko zverče,
 Stolp železni, kamen trdi.
 Dokler dahne, z roko mahne,
 Stavec Durak kmalo izdahne.
 „Medet, medet!“ . . . . **) kervnik ljuti
 Že mu grlo hitro stisne.
 Durak zdihne, vse potihne.

*) Aman = milost.

**) Medet = odpusti.

II.

Nočnik.

Solnce zajde, mesec pa izajde.
 Kdo na klance, kdo iz klancev leze,
 Ter se skrivno bliža Črnej gori?
 Z dnevom hodi in z nočjo počiva,
 Nekdaj junak, al sedaj ne junak,
 Ampak trst, ki vetru se uklanja.
 Zašumí le poleg pota kača,
 Al z češmina grma zajec,
 On, od hude kače nekdam huji,
 Bolj plašljiv ko zajec zdaj trepeče.
 Misli tužen, da je volk planinski,
 Al pa hujši še hajduk gorjanski,
 Ter se trese, kje da bo poginil,
 Al ne najde, kar teži mu srce.
 Skopovarje svojo ruso glavo
 Ni mu zlata, ni mu pozlačena.
 Vidi mu se, da umreti neče,
 Ter je nekaj, kar naprej ga vleče.
 Je hajduk li, je oglednik turski,

Ki ogleduje svilorune ovce,
 Ali volov vitorogo čedo?
 Ni hajduk in ni oglednik turski,
 Ampak Čengića poslanec Novica;
 Divji Turčin, krvnik Gore črne;
 Dobro staro ga pozná in mlado,
 In še vile ne bi ga prenesle,
 Kak prenesle bi ga čvrste noge
 V belem dnevu tje po Črni gori?

Puško obesil je na rame,
 Ljut na pasu mu visí jatagan,
 In kraj njega do dva samokresa.
 Gadje gnjezdo je zagrnil s suknjo
 štegnil lahek na noge opanek,
 Na junaško glavo pokrivalo,
 Od turbana še spomina nima.
 Brez turbana, glej, koraka Turčin;
 Vidi mu se, da umreti neče,
 Ter je nekaj, kar naprej ga vleče.

Modro Cuce je junak prehodil,
 In Belice *) že junaške tudi,
 Ter se bliža skalnatim Čekličem
 Čekličem se bliža, — Boga moli,

---

*) Oddelki Črne gore.

Da mu dá tud nje prehodit srečno,
Da ga kdo ne vidi in ne sliši.

Vidi mu se, da umreti neče,
Ter je nekaj, kar naprej ga vleče.

Drugič peli petelini v polju,
Ko v Cetinjsko polje pride.
Tretjič peli v mestu so Cetinju, —
In Novica pade na Cetinje.

Tu zakliče božjo pomoč straži:
„Bog pomagaj ti stražar cetinjski“!
Lepše njemu odgovarja straža:
„Dobra sreča ti, junak neznani!
S ktere si dežele prišel?
Kaka sreča te je pripeljala,
Da junak tak zgodaj si se vzdignil?“

Moder Turčin, za nevoljo mu je,
Moder Turčin, modro odgovarja:
Ker me prašaš, ti povem resnico:
Jaz junak sem od Morače hladne,
Od Tusine, majhine vasice,
Znanega spod Durmitora gore.
Troje nosim v srcu bolečine:
Prva v srcu mi je bolečina,
Da pobil je Čengić Moračane;
Druga v srcu mi je bolečina,

Da mi očeta Čengiće je pogubil;
 Tretja mi je v srcu bolečina,
 To največa, da še krvnik diše.
 Ali, tak ti Bog pomagaj Večni,
 Pusti mene k svojemu gospodu,
 K gospodarju mojemu in tvoj'mu,
 Ne bi l' on mi bolečine izlečil.“

Še modreje straža odgovarja:
 „Mož neznani s sebe vrzi orožje,
 Nos' potem si glavo koder hočeš.“
 Kadar Turčin k vratom dvora pride,
 Ugasne zadnja zvezdica na nebu:
 Bila aga Čengića je zvezda.

— III.

Truma.

Majhina se dviga truma
 Na Cetinju v Gori črnej.
 Majhina je, ali hrabra,
 V nji je komaj sto junakov.
 Niso zbrani ti junaci
 Po obličju in lepoti,
 Ampak po junaškem srcu,
 Kteri vdarit' so pripravni,
 Ne na deset, da vbežijo,
 Le na dva, da jih umorijo;
 Kteri umreti so pripravni
 Za častiti križ, ki ž njim se križa,
 Za križ častni in slobodo zlato.

Čudna truma! ne sobrana,
 Ko se druga zbira truma.
 Ko drugej ne slišiš tukej:
 „Kdor junak je, le v klanec!“
 „Le v klanec, kdor junak je!“
 Ne glasi se skalna jeka.

Ampak kakor duhov tajnih
 Glas duhovom vikšim vdanih,
 Nočni šept po Gori črnej,
 Z ene skale k drugi prhne;
 Ter glej čuda! skoz mrak meniš,
 Da se oživlja mrzel kamen,
 Giblje, leze, dviga glavo,
 In iz trde skale močno
 Pest molí in nogo krepko,
 Ter po mrzlih živcih vroča,
 Da krvi mu teče reka.

Vidiš tudi puško dolgo,
 Kak se dviga proti nebu,
 Al kar krije krilo zvesto
 O prepasu, tvojemu očesu
 Je zakrito; . . . . in mrak gosti
 Ti odvzame nočno bitje;
 In vojniki po glasu dalje stopa.
 Čas je gluhi temne noči
 Jasne zvezde oblak zakriva;
 Svitlo orožje noč in plašeč,
 Ide truma nočna, temna.
 Vitez vrli pa pred trumo,
 Da šepeta o njem drug drugu
 Imenoval bi ga Mirka.

Ide truma, ali kamo?
 To zastonj boš trumo prašal.
 In zastonj boš prašal bliske,
 In zastonj grmeče grome,
 Kam drvé se iznad gore?
 Ker ti vedno govorijo:
 „Ne mi, ne mi, le gromovnik,
 Ki mu vsakdo služít' mora!“

Ide truma, kje in kamo?
 Sam on vé, ki je nad nami.
 Treba, da je velik grešnik,
 Na-nj da tako silo stresti
 Hoče z neba visočine
 Sod njegove pravde večne.

Stopa truma tiho in gluho
 Posred tihih tmin in gluhih.
 Ne šepa tu nihče, ne upije,
 Nihče tu ne poje, se ne smeja:
 Od sto glasov tu glasú ne slišiš.

Ampak kakor težke biče
 Toče oblak v krilu krije,
 Pršeč tiho, grozeč tiho
 Kraju, kjer se vije, konec:
 Tak tud truma v tmò zavita,
 Kod spodobi božji se desnici,

Stopa tiho, da uči se grešnik,
 Da — ker grom se ne oglašá z mesta
 Kamor udari — on tud ni zavarvan:
 Kar kasneje, bije tem močneje.

Svitlo orožje ne ropoče,
 Smrtne cevi ne grmijo,
 In ko lahka noga stopi,
 Svitle škrire ne rožlajo:
 Ampak, ko da vé, koga da nosi,
 Pod opankom hrabrih sinov
 Kameniti breg se vdaja,
 In prepada strme ploše.

Zvest pri bratu brat koraka,
 Nerazločno, zvesto in trdno,
 Ko blizanci zvezde jasne
 Kedar solnčni žark ugasne.

Komljani jim in Zagarač
 In tud ljuti Belopavlič
 Davno zadej že ostaja,
 Gazijo že skalne Rovce.
 Ko se bliska zgodna zora,
 Že za Rovci družba nočna
 Na Moračo slavno pade;
 Od Morače hladne vode
 Zemlja ime je dobila.

Hrabra truma dan danovat
 Na Morači hladni sede.
 Ta na rosno travo leže,
 S snom da moč krepčá telesa.
 Ta ljut ogenj puške ogleda,
 Ta fišeke *) smertne šteje,
 Al pa vdano mu ostrino
 Noža zvestega si gladi.
 Ta z kremená iskro vabi
 S trdim jeklom, ter jo v listje lahko
 Zamotavši, navali vej suhíh,
 In za malo časa z moško sapo
 Plamen piha; uni darek
 Krotke čede, četrtno ovna
 Že na ražnju leskovim obrača,
 Ali bel'ga sira košček
 Iz trebuha torbe jemlje.
 Si li žejin? Morača je blizo
 Treba l' kupe? Sej imaš dve roki?
 Zdaj rudeti dan začne se,
 In že po planini bližnji
 Se zasliši glas pastirja,
 Njemu zvonec se oglašá, —
 Predvodnika ovna zvonec.

*) Fišek = patrona.

Pa pogledaj družega pastirja,
 Ki koraka krotek k svoji čedi.
 Srebro ga ne kinča in ne zlato,
 Ampak čednost in odeja črna.
 Spremljevalcev nima on bliščečih,
 Ne svetilnic, nima sveč bliščečih,
 Ne ponosnih zvonov iz zvonika:
 Ampak spremlja solnce ga zapadno,
 In ponižni ovna zvon s planine.

Cerkev mu je krasno podnebesje,
 Častni mu oltar je hrib, dolina,
 In kadilo duh, ki k nebu diže
 'Z rožic se in 'z belga sveta
 'z krvi za križ prelite.

Ko se trumi bliže je približal
 Vreden hlapec vrednejga gospoda,
 Božjo je pomoč zaklical trumi,
 In poklical viteze je hrabre,
 In potem na mrzel kamen stopil,
 Mrzel kamen, pa je srce vroče.
 Dober starec tak govoril trumi:

„Sini moji, oj vojaci hrabri,
 Vas je ta zemljica porodila,
 Skalovica, ali vam je zlata.
 Dedi vaši tu so se rodili,

Otci vaši tu so se rodili,
 In tud' vi se tukaj ste rodili:
 Zemlje lepše ni za vas na svetu.

Dedi vaši za-njo kri so lili,
 Otci vaši za-njo kri so lili,
 Lijete tud vi še za-njo krvco.
 Za vas zemlje draže ni na svetu.
 Orel plete gnjezdo na planini,
 Ker svobode zlate ni v ravnini.

„Vi ki temu vajeni ste
 Dni preživet' svoje trezne,
 Kdo kej mara, daje l' skala vina?
 Kdo kej mara, daje l' skala žita?
 Kdo kej mara, daje l' skala svile?
 Dok po vrelih hladna voda izvira;
 Dok po dragah tolsta čeda muče;
 Dok drobnica bleketa po hribih? —

„Praha imaš“; svinca je zadosti;
 Jako desno ima mož junaški;
 Pod trepavnico oko sokolovo;
 V prsih bije ti srce pogumno;
 Vera trdna je, ne boš pustil je;
 Pobratima pobratim Te pazi;
 Moža zvestega te ljubi žena;
 Delom dar je plemenita pesma;

Treba li železa? Turek ti ga nosi:
Glej tu vsega, kar srcé ti prosi!

„Al nad vse je, kar to skalo kinča,
Križ presveti, ki nad njo se diže.
On je, ki vas u nevolji jači,
On premili, ki vas z nebom varje.

„Oh, da sveta vidijo narodi
Iz nižav, od katerih ni moč videt',
Križ ta slavni, nikdar ne premagan,
Vrh Lovčena, ki se k nebu diže;
Pa da vide, kak nakazen turška
Ga pogoltnit' hoče v grdo žrélo,
In o skali tej zastonj zob krha:
Ne bi križem lenih rok držali,
Dokler vi za križ trpite muke,
Vas barbare ne bi zvali,
Umirali ker ste, ko oni so spali! —

„Za križ častni ste pripravni umreti.
Za-nj tud zdaj se dvignili ste umreti,
Jeze božje hrabri maščevalci;
Al kdor Bogu verno služit' hoče,
S čistim srcem služiti mu mora,
S čisto dušo ta spolniti mora,
Kdor spolnuje, kar z nebes Bog sodi.
„Al je morda kdo razžalil brata,

Al življenje vzel protivniku je
 Slabemu in tak ogrešil dušo;
 Al zaklenil potniku je vrata;
 Al besedo dal in ne jo držal;
 Ali hrano lačnemu prikratil;
 Al zavil ni ranjenemu rane;
 Vse je greh, vse dela so hudobne:
 Brez kesanja nimaš odpuščenja.

„Obžalujte greh, dokler je dneva,
 Dok je doba otroci obžalujte;
 Obžalujte ga, dok ne pokliče
 Dušo k sebi ta, k' nebo potresa,
 Obžalujte, zemeljskega stana
 Tek se hitro vmika, obžalujte:
 Obžalujte ga, ker doba rana *)
 Mnoge našla bode pred sodnikom.
 Obžalujte . . . . .“

Ali v grlu

Starcu ustavi se beseda.
 In na beli bradi bistra
 V solnčnem žarku zasveti se
 Kaplja, kakor biser droben.
 Morda z britkim ga spominom
 Žalijo tud' mlade leta.

*) Ran-a-o = zgoden-a-o.

Ter ko čedi rane leči
 Sam se svojih ran spominja:
 Dober je pastir; kar on ukazuje,
 Sam z izgledom svojim potrduje.

Množico je vso spokoril
 Glas preblagi blazega pastirja.
 Jagnjeta bi rekel tiha
 So, ki bili prej so levi.
 Tak beseda božja čuda dela.

Al med tem kdo se prikazal
 Pred očmi je trume krotke,
 Ter sto rok sto nožev grabi
 V enem hipu? Čuden človek!
 Vreden sto od neba src od rnit',
 In sto volj je naglo hotlo
 Njega samega končati!
 Nóvica je krvnik kleti,
 Nóvica je poln svobode,
 Ki k pobožnem' stopa krogu,
 Ter stopivši k starcu bliže
 Glas tako svoj krepki diže:

„Z Bogom bratje, hrabri Črnogorci,
 Za orožje ne grabite svitlo.
 Nóvica sem, al Novíca drugi,
 Ker na vas ne, ampak grem le z vami

Omastit si roko s krvjo turško.
 Kar doslé sem imel med Turčini,
 Vse nemil mi je ugrabil Turčin.
 Desna le mi je ostala hrabra,
 In od zdaj ta bodi črnogorska.
 Al kristjanu ni junak podoben,
 Ak ni krščen; prosim, da krstite
 Me, ker delat hitro čas nas sili.“

Sto desnic na te besede
 Ljuto orožje je spustilo;
 Sto oči, ko skozi roso
 Mesto solnca mavro vidi. —

Mignil z okom starec dobri;
 Kapo dajo mu Morače:
 „Veruj sin v najvikšega očeta
 In u vekovečnega mu sina,
 V tretjegatud' milostljiv'ga duha:
 Veruj, rešila te bode vera!“
 Reče, oblije ljutega neverca.
 Bile priče so strmé planine
 In njih sini truma v planini.

Starec je potem oči povzdignil,
 Blage óči ino bele roke,
 Ter je trumo greha oslobodil.
 In začel je Bóga jim deliti.

Mrvo možu vsakemu podaja
 Tajne hrane, angelskega kruha;
 Kapljo možu vsakemu podaja
 Tajne pijače, angelskega vina:*)
 Žarko solnce čudno čudo gleda,
 Slabe kjer ljudi krepčá slab starec,
 Da krepóst jim Bogu bo prijetna.
 Vsa po redu družba se poljubi.
 Truma polna Večnega je Boga,
 Ne ko nož krvav, s kôm rana
 Smrtna in težka se nareja;
 Ampak svetlo ko peró in zlato,
 S katerim nébo za unuke pozne
 Dela piše vitežka očetov. —
 Žarko solnce pade za planino;
 Starec ide, truma dalje stopa.

---

*) Črnogorci so pravoslavne ali grško-iztočne vere; zato jih obhaja njih mašnik v obeh podobah.

IV.

H a r a č.

Gacka polje, lepo ti si,
 Kedar glada ni v tebi,
 Glada ljutega in siromaštva!
 Al te danes stisnili so revno
 Krvni moži in orožje svetlo,
 Bojni konji, belkasti šotori,
 In železje, in verige grozne.

Kaj možje, kaj hoče orožje svetlo,
 Kaj li konji? ino kaj šotori?
 Kaj orožje? kaj verige grozne?
 Smail-aga zbira krvni harač*)
 Tam po Gackem in okoli njega.
 Sredi polja je razpel šotore,
 Razposlal je haračlije**) ljute,
 Haračlije, volki jih izjedli,

*) Harač = davek, ki ga raja (kristijan) Turkom plačuje.

***) Haračlija = nabiralec harača.

Ter cekin od glave rúmen išče,
 Tolstega od ognja išče ovna.
 In za harem si devico išče.

Haračlije jezdijo od iztoka,
 Rajo nago vlačijo na repih;
 Haračlije jezdijo od zapada,
 Rajo nago vlačijo na repih;
 Jezd'jo zmaji s severa in juga,
 Rajo nago vlačijo na repih.

Raja revna z rokama na hrbtu
 Na konopcu sled sledí konjičev.
 Bog premili! kaj je raja kriva?
 Al je kriva, da morí glad Turka?
 Al je kriva, da slabost jih bije?
 Kaj je kriva? — Kriva, da je živa,
 In da nima, kar Turčinu treba:
 Zlata r'menga ino bel'ga kruha.

Med tem aga z dobrim konjem
 Pred šotorom se igraje
 S suličo oko bistro vadi,
 In desnico hrabro uri.
 Turke druge zdaj izmaga v skoku
 Konja brzega, zdaj s sul'co,
 Dober junak, da je človek taki!

Ko zagleda hlapce ljute,

Kakšen plen da mu peljajo,
 Zaletí se kakor strela
 Na rumencu, dobrem konju,
 Ter dirjaje skušnje dela,
 Z roko vrže ostro sulco.
 Prvi vlaški glavi jo nameni.

Ali tudi dobremu junaku
 Včasi hrabra roka ne zadene.
 Zdaj hotela tako je nesreča.
 Se spodtaknil brzi je rumenec,
 Zažvižgala sulica je zvita,
 Ter u krivem letu lahkokrila
 Namest janca volka je zadela,
 In Saferu, ki je vlačil vlaha *)
 Reva luč iz glave je izbila.
 Prhne oko na zeleno travo,
 In Turčina črna kri oblije.
 Turk zacvili, kakor kača ljuta;
 Aga plane, kakor plamen živi:
 Oj sramota takemu junaku
 Zbirat harač, harača ne zbrati
 Džilit **) vreči, cilja ne zadeti,

---

*) Vlah = kristijan.

**) Džilit = sulica.

Kaj še Turke slepit' mesto raje,
 Da se smeja mu kristjan hudobni.
 Plane aga, kakor plamen živi;
 Oj gorjé kaj bo od zdaj s kristjani,
 Ker do zdajci so že krivi bili!

„Mujo, Haso, Omere, Jašare,
 Brzo, psice, konje dobre
 Po poljani zaigrajte,
 Da kristjane vidimo dirjati!“
 Rjuje aga, ko bik ljuti.
 • Hlapci brzi brzo poslušali.
 Zaigrali po poljani konje.
 Vpitje sliši hlapcev se na konjih,
 Konjska podkev sliši se pod hlapci,
 Vriš kristjanov sliši se za konji.
 Prvi časek meniš, da pretekla
 Lastavca bo raja, konje vile;
 Drugi časek razločit' ne moreš,
 Al hitreji konji so, al raja;
 Tretji časek konji prehiteli
 Revno rajo; ta zastajat' začne.
 Da četrti časek pa pogledaš,
 Revna raja padala na tla je,
 Vlačijo po tleh jo konji brzi,
 In po prahu in po blatu,

Izpod mesta Hektorove Troje,
Ko bogovi so jo zapustili.

Aga stóji in stojijo Turci
In nad žalostnim prizorom
Pasejo oko si srdito.

Krvi žejo grozno si gasijo
Z vlaško krvjo, z vlaško muko.

Poskakuje srce jim veselja;

Vsi na glas se krohotajo

Na lep prizor, kedar raja,

Kedar pseta padajo na zemljo.

Had *) prokleti tako se krohoče

Ko se grešnik v večnih mukah joče. 100

Turci niso ponehali,

Jenjali so konji dobri,

Zavlečeči ravno polje

Z mesno brano, grozno živo;

Ponehali, — postajali.

Takrat aga: „Glejte hlapci,

Crka raja, crka harač, hlapci;

Ali pojd'te, vzdignite mi rajo —

Morda rešite mi harač.“

Hlapci slabi slabšega gospoda

---

*) Had = hades grški.

Tróstroke so biče vzeli
 Ter od brzih konj so odskočili,
 Na pol mrtvo rajo še pretepat,
 Da se morebit oživé zopet.

Trak trostroki, grozni biča,
 Ki ga vodi roka urna,
 Po brezčutnem žvižga zraku,
 Ter s trostrokim zobom tiho
 Mučeničko grize meso,
 In krvave stvarja vrelce;
 Ak spodtakne se desnica urna
 Po telesu črno-modrih
 Kač podobe grozen piše,
 Dok nesrečna pod njim žrtva izdiše.

„Ajde raja, ajd *) na noge,
 Ajd na noge psi kristjanski!“
 Z turških ust po polju se razlega.
 Kdor je jači onemogle
 Pod udarci zbira duhe,
 In na slabe noge se opira;
 Kdor je slabji, kakor v večnem spanju
 Sliši klete le besede,
 In čuteči zbadalo nemilo

*) Ajde, ajd = poklic; na, na noge!

Že na pol zgubljeno oživlja dušo,
 Ter se miče in čveteronožno
 Po zelenem leze polju,
 Dokazuje to, da ne le zadnja
 Tromba mora mrtve k sodbi budit',
 Ker trostroki delajo to biči.

Ko prileze vsa krvava
 Do šotorja raja tužna,
 Divji aga, spaka grda
 „Harač, raja, harač!“ kliče
 „Harač, harač al še hujše biče!“

Stvarnik pticam dal nebó najvikši,
 Tihe luknje in preljube gnjezda;
 Ribam vode in nezmerno morje,
 Hišo iz stekla, naj se v nji množijo;
 In zverini travnike in gore,
 Hladne luknje in zelene loge;
 Revni raji? Dal še suhe skorje
 Kruha ni, da s solzami jo kvasi.
 Pa kaj pravim? Dale so nebesa
 Pa pobral je vse požrešni Turčin.

„Harač, Harač!“ Od kod dade harač?
 Od kod zlata, ko še strehe nima,
 Mirne strehe, da ukloni glavo?
 Od kod zlata, ko še njive nima,

Temuč tursko s svojim moči znojem?
 Od kod zlata, ko še čede nima,
 Temuč bije v hribih se za ptujo?
 Od kod zlata, ko obleke nima?
 Od kod zlata, ko še kruha nima?

„Lačni in nagi, gospodar, smo!

Oj počakaj pet šest dnevov,
 Dok željén izprosimo ti harač!“

„Harač, harač, raja, treba!“

„Kruha gospodar, oj kruha!
 Videli že davno nismo hleba!“

„Oj kristjani! čakajte, da z neba
 Noč nocojšna pade tiha,
 Mesto kruha dal vam bom pečenke. —
 Golonogi so, možje kristjani,
 Brž podkujte jih, naj vrag jih vzame!“
 Aga blodi, ter pod šotor hodi.

Urni hlapci vesijo kristjane,
 Najurneje Safer enooki,
 Najurneje poskakuje,
 Ter na radost vsem še večo
 Luč zgubljeno maščevati hoče.

Tu se sliši klad *) škripanje,
 Tu Safera vpitje divje:

*) Klada = železje, oklep.

„Harač, harač, raja treba!“

Cvilenje tu revne raje:

„Kruha, kruha daj, gospod, nam;

Videli že davno nismo hleba!“ —

„Oj, kristjani, čakajte, da z neba

Noč nocojšna pade tiha,

Dal za kruh vam bom pečenke!“

Tak hudobnež jih zavrača. —

Pa kdo zvesto bi opisal,

Težke tu prestane muke?

Kdo poslušal z mirnim srcem

Kolika je britka žalost? . . . . .

Dan minul, somrak zdaj postane,

Za somrakom pade tiha noč'ca.

Z zvezdami se je nebó osulo,

Samo zahod temen pas ovija;

Mesec kakor srp na nebu sveti,

Tužna sveča tužnega prizora. 200

V sred poljane mirne, puste

Starodavna raste lipa.

Poleg nje pa so šotori,

In med njimi je največi,

Je, največi in najlepši

Šotor agov vse nadkrilil;

Ko labud prebela ptica
Bele ptice golobice.

Se belijo šotori prebeli
Pod tihotno mesečino,
Ko pod snegom grobi preveliki,
Po katerih v tihem času
Slabi duhi lazijo plašeči,
S sliko strašno nočnega potnika.
Al glušijo mu ušesa
Z oroslanskim tuljenjem golj'fivim,
In z lajanjem pasjim, s stokom lačnih. —

Meniš, grobje da očetov
So slovinskih, ki na daleč
Jim slovelo je ime preslavno,
Okol katerih Turad *) divja
Tak opoldne, ko ob času gluhem
Vmazana se valja in možgane
Hitre obrača, s čim, kako preplaši
Zdaj otroke objokane,
Da ne objokujejo trpljenja,
Nad spominkom boljše sreče. —
Zdi se ti, da lev zdaj tuli;
Zdi se ti, da pes zdaj laja;
Zdaj pa stok zaslišiš mučenikov,

*) Turad i = zaničljivo Turci.

Stokanje in vriš in težke izdihe,
 In okov zdaj slišiš žvenk železja
 In med žvenkom prošnjo, da pomagaj;
 Brat, poslušaj, je li stok le sanja?
 Žvenk poslušaj, je li žvenk le sanja?
 Slušaj... slušaj... to ni domišljija,
 Ker te vidim, kje boli te jako....
 Kaj?.. ti jočeš?... Ni to domišljija,
 V domišljiji, mislim, bi ne jokal!

Kres žari se pred šotori,
 Okol njega valjajo se Turci.
 Ta iz nova v ogenj treske stavi;
 Ta ustnic napihnil je mehove;
 Piha, da gori bolj ogenj.
 Ta čepi z podvitima nogama,
 Blizo njega, ter na ražnji silnim,
 Tolstega obrača ovna.
 Oven tolst cvrčí na ognji,
 Živ okoli njega plamen liže,
 Razsvitljuje znojno roso,
 Ki Turčinom iz pod čalme *) teče.

Ko obračal Turk dovelj je ovna,
 Ga potegnejo iz ražnja,
 Ter na krožnik navalijo,

*) Čalma = turban.

In z velikim zrežejo ga nožem.
 Vsedejo se za pripravno mizo
 Lačni Turci, kakor lačni volki,
 Ter začnejo z nohti plen svoj trgat.
 Prvi zgrabi Smail-aga,
 Bavk za njim, za Bavkom drugi Turci
 V lepem redu volkov na planini.
 Belega tud kruha prinesejo,
 Vsakemu tud mero žganja,
 Ter se s kruhom krepijo in mesom
 Zalivaje si s pijačo žgano.

Ko je aga lakoto pregnal si,
 In si srd pomnožil z drugim srdom, *)
 Plane zopet kakor plamen živi:
 „Oj sramota takemu junaku
 Zbirat' harač, harača ne zbrati;
 Sul'co vreči, cilja ne zadeti,
 Celó slepiti Turke mesto raje,
 Da kristjan se posmehuje.“
 Plane aga, kakor plamen živi,
 Vpije hlapcem: „Glej mesa zadosti;
 Vrz'te raji oglodane kosti.
 Vrz'te kosti, spravite pečenko;

---

*) Z žganjem.

Da gotovo bo, ko vas zakličem!“
 Aga reče; se pod šotor šeče. —

Hlapci šli na delo so večerno,
 Veselice si pripravljat
 Suhe slame, trdega konopca,
 Ž njo kadit neubogljivo rajo;
 Z glavo k zemlji z nogama na kviško
 Obešeno lipovi na veji;
 Ž njo kadili, in zlato vabili
 Z raje bodo, ki še kruha nima.
 Kaj bo raja? Kaj bo raja tužna?
 Zemlja trda je, nebo visoko;
 Z solznim srcem grozno orodje gleda
 S solznim srcem, al oko je suho. —

Ko priprav'li so se hlapci,
 Srce jim dočakati ne more;
 Najbolj leta Čor-Safer*) nemirno;
 Dok zakliče aga-Čengiç:

„Brž na noge z lipovim kristjanom,
 Obesite lipi ga na vejo!“

Aga pa sedi v šotoru,
 Ž njim pa vojvoda pisan Bauk,
 In Mustapa bravec**) zvesti,

*) Čor-Safer = slepec Safer.

**) ki mu koran prebera — —

In ostali poglavitni Turci.
 Po šotoru pa okol okoli
 So prelepe razprostrte plahte,
 In dišeče se na njih blazine
 Širijo prijetno in krepko telo
 Na počitek vabijo presladki,
 Na počitek in na spanje tiho.
 U zakotku pa na malim ognji,
 Poka mokro, še zeleno prašče, *)
 Al se cmari milo pevajoče
 V joku peva, pevajoče joka.

Na lesenem stebru v sredi
 Okol kterega se šotor vije,
 Svitlo in ljuto se blešči orožje:
 Smrtne cevi in železo strašno
 Damaščenke tu so sablje krive,
 Stokrat z vlaško krvjo napojene;
 Jataganov tu visi osmero;
 Male nože težko je prešteti;
 Dolgo puško lepo pozlačeno
 Dostikratov moreš tukaj videt';
 Samokresom se ne vé števila.

Al kaj tam se na topuz **) naslanja?

*) prašče, na Notranjskem pomeni odsekane veje.

**) Topuz = kij.

Čudno čudo doslej nevideno,
 Krotko jagnje skupaj s temnim volkom.
 Tanka vila skup se ljutim zmajem.
 Gosle vidiš; al ne boj se brate,
 Da jih topuz bo raztolkel silni,
 In razpel na mesto strun verige,
 Ločec zmenjal mil z vrvjó in z lokom,
 In kobil'co malo z bojnim konjem.
 Nebojé se Slovenkinje vile,
 Da pogubil šestoper jih bode;
 Tim več vedi, kjer ne vidiš njega,
 Tam se pesem naša ne razlega.
 Nebo krasno pa na dvoru
 Skrije lice v črno temo,
 In da vidiš skoz oblake,
 Vlašiči bi zvezde drobne,
 Migali nad belkastim šotorom,
 Mesec pa bi vitorog te gledal
 Iz zapada iz pred zvezd bliščečih,
 Ko predvodnik oven izpred čede.
 Noč je zunaj slepa, gluha
 Ni glasú, le drobna rôsa
 Pada, kakor bi nebó jokalo:
 Mrak gostí se, gosta tma zakrije
 Gore strme in ravnice,

Da ne vidiš pred očmi si prsta,
 In še manj pa pred seboj stezice.
 Težko temu, ki ga najde,
 Zdaj na potu črna nočca,
 Pa nočišča revež nikjer nima!
 Gonijo po nebu se vetrovi
 Iz nebes pa brzi bliski,
 Švigajoči s plamenom nebeškim
 Zdaj slepijo smrtna ti očesa,
 Zdaj gostejo, ko poprej je bila,
 Vlačijo na vid ti tmino.
 Pa za njimi, čuj sedaj grmenje,
 Kak z daljine s prva se razlega,
 Pa vse bliže, huje in strašneje
 Ropotanje groma gore stresa,
 Sliši neba štorpot se in ravnine;
 Sliši jeka drage se in planine;
 Kaže se, da toče bo debele:
 Težko njemu, ki ga najde
 Zdaj na potu nočca črna,
 Pa nočišča nikjer revež nima!
 Al da od vetra se obrneš,
 Ko zasije ogenj iz oblaka,
 Da zenico vpiraš bistro,
 Ter za vetrom gledaš po ravnini,

Videl bil, kak truma mož koraka ;
 Noč jih loči, al zato so skupej.

Zdaj jim plamen kaže stezo ;

Zdaj jo vzame nočca temna.

Al stopinjo lahko družba

Brž pomika tje po polji.

In daljino, ki med njo je

In šotori krati hitro :

Noč je temna, strehe vsi želijo,

Revni brž po t'mi naprej hitijo.

Spet na nebu plamen se zabliška,

Družba nočna vedno bolj se bliža,

Ter spoznati že zamoreš,

Kdo jih vodi in za njim kdo hodi.

Treba, da je eden družbi glava,

Drugi pa predvodnik zvesti,

Ki navajen polju ino gori

Potno vodi v mraku družbo.

Pazi brate, kako lahko stopa,

Ko da v motnem zraku plava.

Meniš, da ga nekaj dalje vleče,

Dok njegova družba gazi

Mu stopinje z dvakrat sto nogami.

Črne noči se boji gotovo

Ter želi že na nočišče priti.

Al svitloba prva, ki zabliska,
 Družbo tajno za šotori vidi,
 Kjer po vrsti se je v red vredila,
 Z treh strani, da več je bode,
 Ter stoji tu nočna truma
 Iznenada, kakor strela,
 Al goreča, kakor lava,
 Ki z ognjenih se vrhuncev
 Žgeča vsiplje na dolino,

Ko ljudje brez vse skrbi zaspijo.
 Truma stoji in posluša glase,
 Da bi zvedla, gospodar kje spava;
 Ali glasa drugega ni slišat',
 Le Saferja, ki z družino vredno
 Že naprej se mukam raje smeja.

Pod šotorom sédi aga,
 Ter zmenjuje duhan s kavo,
 Črno kavo pa s peklenskim duhom. *)
 Pod zavitkom čelo vedro
 Nagrbančil je v grbance temne.
 In pod njim junaško oko
 Kakor s temno oblakov meglo
 Je otamnili, ter molči zamišljen.

---

*) Duh peklenski pomenja tu najbrže rakijo ali žganje.

Misli aga vsakakoršne misli:
 O držajih mečev, o devicah,
 In o lovih in o sokolovih,
 In o zlatu in o ljutih bojih,
 In o kolcih in o Črnogorcih,
 O metavnim kopji in o sul'cah vitih;
 Pa poskoči kakor plamen živi:
 O sramota takemu junaku
 Zbirat' harač, pa ne zbrat' harača,
 Sul'co vreči, cilja ne zadeti, —
 Kaj še Turke slepit' mesto raje,
 Da se smeja mu kristjan hudobni.
 Plane aga kakor ogenj živi,
 Ali, ko na kluki glasne gosle
 Med orožjem junak vidi,
 Se poleže jeza malo,
 Kri pa gorka se vsladí po žilah
 Kakor z glasom rajskim strunic.
 Kar krvi je žeja bila
 Pesmi žeja je postala
 Slast se taka iz pesme lije.

Pa Bauku je besedil aga:

„Oj, ti Bauk vredni vojevoda,
 Hvalo imaš, da junak si dober;
 Al da vdar'jo miši iz planine,

Kol'ko Bauk mišek *) bi pogubil,
Koliko junak jih sam posekal?

„Jaj jih šest moj gospodar predobri.“
„Pej, plašljivec, psica, Bauk vojvoda,
Mislil sem, da ti junak si bolji,
Hribovcev na nas da dvajset udari,
Vera turska tak mi naj pomaga,
Samši bi jim vsem posekal glave. —
Ali v skrbi skoraj sem zabredel
Pijoč lulo in blodeč u mislih,
Ko nam temna ne dopušča nočea,
Radovati se kade s kristjani.
Ti, pri veri moji, pevec si dober,
Jaz pa pevca željen sem in gosel:
Daj zapoj, da se mi želja spolni“.

Vstane Bauk, gosle vzame,
In ponižen, nog podvitih,
Na poprejšnje sede mesto;
Ter pred sabo naslonivši
Na blazino mehko strune glasne,
Z lokcem mil' donečim vdari
Sem ter tje po konjskem repu;
Pa ko klinc nektere krate krenjen
Je zaškripal, z gromovitim glasom

*) Črnagorce imenuje „miši iz Planine“.

Z godbo strun tak pevec zviti
Pesmico začel je peti:

„Mili Bog, o preveliko čudo,
Kakšen bil je Rizvan aga silni,
In pri sablji in pri zvitem kopji *)
In pri puški in na dobrem konji!
Ide aga u Kosovo polje,
Da cesarju tamkaj harač zbira;
Pa cekin od vsake glave išče,
In od ognja debelega ovna
In za harem deklico še mlado.

Zbira aga za cesarja harač,
Trda raja daje in ne daje.
Kjer cekin od glave rumen išče,
Bakrenega večkrat ne prejema;
Kjer debelega od ognja ovna,
Dajo mu ga, vidi se mu rebra;
Kjer za harem deklico še mlado,
Tam še studne babe mu ne dajo.

„Aga muči trdoglavo rajo;
Sem ter tje po polji jo postavi,
Ter skakati začne čez-njo s konji.
Prvih aga je deset preskočil;

---

*) kopje = bodeče železo, sulici podobno,
ki se je metalo na sovražnika.

Drugih aga je deset preskočil;
 Ko čez tretjih pa deset poskuša,
 Jezen vranec jezno podigrava,
 In ko skoči, opasavnik počí,
 Silen aga najde se na zemlji.

Malo časa je potem preteklo, 500
 In od ust do ust ljudjé šeptajo
 Po prelepej Kosovej poljani.
 Kar naprej, glas vedno večí raste,
 Dalje smeh in zasramvanje,
 Dokler pesem se rodí iz gosel,
 In zdaj slepec poje po Kosovem:
 „Bil za nič ni Rizvan aga silni“.

Dokler še iz ust nesrečna pesem
 Se razlega Bauku gromeča,
 Kdor je v aga ne pa v pevca
 Vpiral pogled, on je mogel
 Videti na licu jezo,
 Bolečine, srd, togoto, tugo,
 In stotero drugih furij,
 Ki u srcu ponositem
 Na sramote glas vsakteri
 Z nohtom krvnim rijejo si gnjezdo.

Naj prej plamen se mu užge krvavi
 V divjem srcu proti črni raji,

Proti Vlahom, psom, kristjanu
Lipovemu, kateri je nevreden,
Da pri Turku solnce ga ogreva.

Strup, železja, konop, nože,
Sabljo, ogenj, kolec grozni,
Vrelo olje, muk stotero,
V enem hipu mož zmišljuje,
Da izgadi grenki psovki trage,
Da ohrani si spominek čisti.
Čisto imé o glasu strune blage.

Na obrvi črn oblak mu seda,
Kakor ogenj mu oči plamtijo;
Rumen plamen mu po obrazu liže;
In nosnice širijo se v srdu;
In na ustih izpod pene bele
Strahoviti je izraz peklenski,
Ko da pravi: raja naj pogine,
Samo pesmi var'vat se je treba.

Al besedo ko izreče Bauk
Zadnjo, v enem hipu, ko da strela
Plaha švigne mu v možgane:
Raja sama ni b'la psovki priča;
Raja sama nima ust, očesa;
Tepi rajo, tolci Turke ob enem,
Le spomin si vreden vari.

Misel pa med tem prestrašno
 Aga skriva u globinah srca;
 Proge lica gladi in tolaži,
 Pa po licu vedno bolj se širi
 Srda plamen, miren se skazati
 Svetu hoče, ali ves trepeče.
 Pa nazadnje, ko velike jeze
 Skriti več pred pričami ne more,
 Vstane in vpije: „Brž, možaki!
 Na kristjane brzo z ljutim nožem,
 S sabljo, z ognjem, s kolcem, z vrelin oljem;
 Vse peklenske sile zdaj razkujte!
 Jaz junak sem, to bo pesem djala!
 To doseči, vse čem žrtvovati!“

Aga komaj to izreče,
 Že na dvoru puška počí,
 Ter Saferu, kateri prvi
 Na besedo agovo poskoči,
 V noč razlije drugo oko.
 Kar začela sulica je ljuta
 Danes, smrtno zrno je končalo.

„Vlahi, Vlahi!“ — glas povsod odmeva.
 Takrat prvi del je trume
 Puške spalil u šotorje.
 „Vlahi, Vlahi!“ Turčini rjovijo,

„Konja, konja!“ — vpije aga.
Takrat drugi del je tresnil.

„Od strani vseh Vlahi, puške, nože!“
„Konja, konja, Haso, konja!“

Puške tretji del izprazni,
In že Hasan brži od vižla *)
Dobrega mu konja izpelje.
Ko zajezdit hoče aga,
Iz oblaka strela švigne,
Vroč zrna ga na zemljo vrže.

Temà je, kdo ga je zvalil?
Ti ne veš, pa Mirko tu je spalil.
Iz telesa skoz noč je zletela
Hrabra duša, gola, ne vesela!

Pade aga, al se še borijo
Turci, tma se čudit' ne dopušča,
Kaka se junaštva tu godijo.

Razločiti v mraku ni ničesar;
Ko iz neba ogenj se zabliska,
Al pa iz puške zvestega tovarša,
Najdeta kristjan in Turk se skupaj
Na dosežek noža; ko bi mislil
Da streljaj med njima je daljine;
Se objemata z železno roko,

*) Vižel-a = lovski pes.

In z železnim ljubita se kljunom
 Krist in prerok, dok iz en'ga teče:
 Taka jeza jima srca peče.

U odeji noči črne
 Huda smrt po polji v krvi brede;
 Bliskajo ko blisk se ji očesa;
 Skoz kosti pa hladen veter piha;
 Z glasom groma groznega upije
 Zdaj „kuku“! zdaj „medet, medet!“ *)
 Zdaj „pomagaj mi, o Jezus blagi!“
 In zdihuje, piska, škriplje, hrka,
 Zdaj kristjane, zdaj pa Turke grabi,
 Ter oči jim veže s svojo odejo.

Tu pogine agov zvesti bravec
 Mujo, Haso, Omar, Jašar ljuti
 Ino družih trideset Turčinov.
 Temna noč rešila je Baúka
 In kar družih se je še vmaknilo.

Kdo leží pa tamkej blizo age
 Ter reži na mrtvega srdito
 Mrtev? To je Nóvica; ljut Hasan
 Vbil ga je, ko k mrtvim skočil levu
 Je junak, da glavo mu odreže.

*) To so turski vskliki, kakor naši: gorjé,
 pomagaj!

Toča iz smrtnih cévi neha,
 Privalí se pa nebeška:
 Nočna truma ide pod šotore.
 Noč je strašna s krvjo je oblita
 Temna, črna, blagor trumi sada,
 Ko že trudna na nočišče pada.

Osoda.

Lovčen gora diže se pod nebo,
Blizo širi se poljana,
Na poljani stan puščavnikov je,
V stanovanji izbica je mala.
V izbi čudno kažejo ti čudo:
Turčin divji vklanja se kristjanu.

Stoji Turčin prelepo oblečen,
In pod čalmo in pod ostro sabljo,
In pod puško in pod ljutim nožem;
Strah te trese, da te bo posekal.

Pa ne tresi se, pobratim dragi,
Krotko Turče te ne bo poseklo;
Turče krotko, vplašit' ga je lahko.
Z nogo samo na zemljico vdari,
V križ bo roki djalo obe ponižno,
Križem roke, glavo pripognilo.
Prot obrazu dvignilo desnico,

In potem bo neslo jo do čela. *)

Pa pristopi ter mi ugni brate,

Ponosita čalma ta čegava?

„To je čalma age Čengijića,

Al se tužno okoli glave vije“.

Pobratime, glava ta čegava?

„To je glava age Čengijića,

Al ž nje temno gledajo očesa.“

Pozlačena sablja ta čegava?

„To je sablja age Čengijića,

Al zdaj maha žalostna na bedru“.

To čegavo je orožje zalo?

„To je orožje age Čengijića,

Ali mirno erjavi o pasu.“

In čegava zlata je obleka?

„To je obleka age Čengijića,

Al od nje več solnce ne odseva.

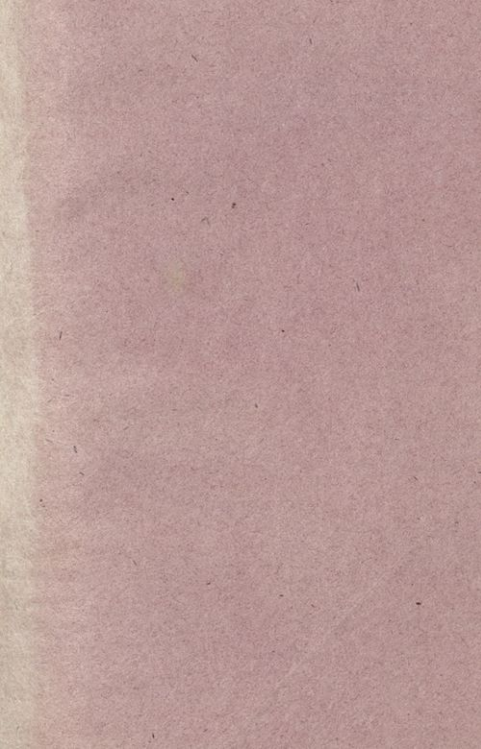

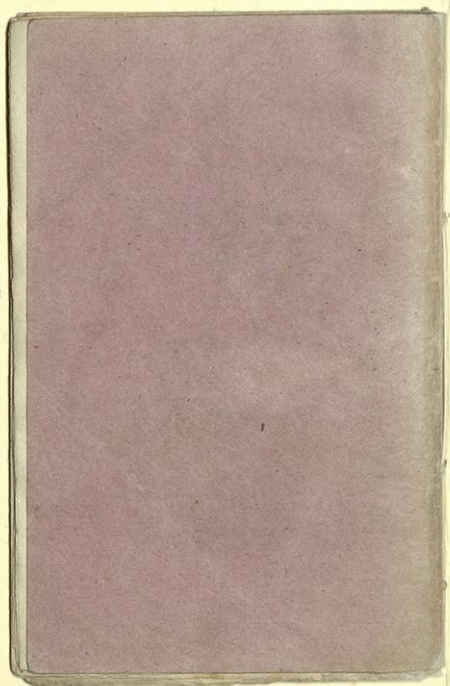
*) Turska šega pozdravljati. Puščavnik kaže tujcem ljutega krvnika Čengića podobo, oblečeno v njegovi obleki, in oborožanega s tistim orožjem, ki ga je v življenji nosil.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

COBISS ■

00000380450

